

UCHWAŁA NR XXXIV/780/09
RADY MIASTA GDYNI
z 26 sierpnia 2009 r.

w sprawie nadania nazw nowym ulicom w Gdyni

Działając na podstawie art 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. Nr 142/01 poz. 1591 z późn. zmianami), Rada Miasta Gdyni uchwała, co następuje:

§ 1

Ulicom położonym w dzielnicy Chwarzno-Wiczlino, oznaczonym na rysunku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu dzielnicy Chwarzno-Wiczlino w Gdyni, rejon ulic Chwarznieńskiej, Wiczlińskiej i Śliskiej, uchwalonego uchwałą Nr XXVI/602/04 Rady Miasta Gdyni z 22 grudnia 2004 roku, nadaje się następujące nazwy:

1. 164 KD-L i 215 KD-D (ul. nr 1313) Gen. Mariusza Zaruskiego
2. 167 KD-L (ul. nr 1314) Augustyna Krauzego
3. 166 KD-L (ul. nr 1315) Tarasa Szewczenki
4. 206 KD-D (ul. nr 1316) Mieczysławy Pobłockiej
5. 207 KD-D i 209 KD-D (ul. nr 1317) Joachima Joachimczyka
6. 208 KD-D (ul. nr 1318) Henryka Szymańskiego
7. 212 KD-D (ul. nr 1319) Janki Bryła
8. 211 KD-D (ul. nr 1320) Wiesławy Kwiatkowskiej
9. 213 KD-D (ul. nr 1321) Leona Kąkola
10. 216 KD-D (ul. nr 1322) Benedykta Porożyńskiego
11. 217 KD-D (ul. nr 1323) Bernarda Myśliwka
12. 226 KD-W (ul. nr 1324) Bpa Antanasa Baranauskasa
13. łącznik pomiędzy ul. Chwarznieńską i ul. Kamrowskiego (ul. nr 1325) Janki Bielak
14. łącznik pomiędzy ul. W.Kwiatkowskiej a ul. Gen Mariusza Zaruskiego (ul. nr 1326)
Edmunda Śmierzchalskiego
15. łącznik pomiędzy ul. Chwarznieńską i ul. Kamrowskiego, położony na północ od ul. Janki Bielak (ul. nr 1327) Franciszka Kubackiego
16. łącznik odchodzący od ul. Gen. Mariusza Zaruskiego (ul. nr 1328)
Bolesława Polkowskiego

według załącznika graficznego do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Wiceprzewodnicząca Rady Miasta Gdyni

Joanna Zielińska

UZASADNIENIE

Prezentowana uchwała jest owocem kilkumiesięcznych prac Komisji Statutowej oraz zespołu złożonego z radnych, starających się nadawać nazwy nowym ulicom tak, aby dany obszar dzielnicy zamknął się w czytelną całość. Obejmuje kilkanaście nowych dróg w dzielnicy Chwarzno-Wiczlino, zlokalizowanych w terenie, gdzie od kilku lat dynamicznie rozwija się budownictwo mieszkaniowe jedno- i wielorodzinne.

Komisja proponuje dla w/w ulic nazwy upamiętniające osoby zasłużone i związane z: przedwojenną Gdynią, walczące z okupantem niemieckim podczas II wojny światowej, Tajnym Hufcem Harcerzy oraz osoby, które pracowały dla dzisiejszej Gdyni i postaci zasłużone dla polskiej literatury.

Gen. **Mariusz Zaruski** (1867 - 1941) – pionier polskiego żeglarstwa i wychowania morskiego, generał Wojska Polskiego, taternik, fotografik, malarz, poeta i prozaik. Marynarz, żeglarz i podróżnik. Konspirator, zesłaniec, legionista, ułan, wreszcie generał Wojska Polskiego i adiutant prezydenta RP. Taternik, grotołaz, ratownik, instruktor i popularyzator narciarstwa i turystyki górskiej. Założyciel Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Instruktor harcerski ZHP i wychowawca młodzieży. Przez całe życie poświęcał się intensywnej działalności państwowej i społecznej. W czasie studiów na wydziale fizyko-matematycznym Uniwersytetu w Odessie zetknął się po raz pierwszy z morzem. W czasie wakacji jako wolontariusz zaciągał się na różne statki i odbywał egzotyczne podróże na Daleki Wschód, Syberię, do Chin, Japonii, Indii, Egiptu i Syrii. Za działalność patriotyczną został zesłany w 1894 roku do Archangielska, gdzie ukończył Szkołę Morską z tytułem szturmana żeglugi wielkiej. Pływał – pod słowem honoru - po morzach arktycznych jako kapitan na statku "Nadzieжда". Po odbyciu kary zsyłki powrócił na dwa lata do Odessy, gdzie ożenił się z Izabelą Kietlińską. Następnie pojechał do Krakowa (1901-1906), gdzie ukończył malarstwo na Akademii Sztuk Pięknych. Z powodu złego stanu zdrowia żony przeniósł się (1907) do Zakopanego. Na wytyczaniu szlaków w Tatrach, szkoleniu przewodników i pracy w TOPR (inicjator i pierwszy naczelnik dzisiejszego GOPR) zastała go I wojna światowa. Do Legionów wstąpił pociągając swoim przykładem wiele osób, w tym górali z TOPR-u, którzy przyzwyczaili się widzieć w nim swojego przewodnika. Zaruskiemu powierzono zadanie sformowania 11. Pułku Ułanów i objęcia nad nim dowództwa. Odznaczony Virtuti Militari V klasy (podczas walk o Wilno wstąpił się brawurowo dokonany atakiem na dworzec kolejowy) oraz kilkakrotnie Krzyżem Walecznych, karierę wojskową skończył jako generał brygady i adiutant prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. W stan spoczynku przeszedł przed przewrotem majowym 1926. Na emeryturze poświęcił się całkowicie działalności propagandowej i organizacyjnej na rzecz zrozumienia przez Polaków wartości morza w aspekcie gospodarczym i moralno-politycznym. Zorganizował Yacht Klub Polski, z jego też inicjatywy powstała Liga Morska i Rzeczna (później Liga Morska i Kolonialna. Był faktycznym twórcą Komitetu Floty Narodowej (będącego do tej pory tylko niezrealizowaną, zapomnianą uchwałą sejmową), z którego składek kupiono m.in. żaglowiec "Dar Pomorza". Od 1929 r. bardzo silnie związał się z harcerstwem. Objął w 1935 funkcję kapitana na szkunerze "Zawisza Czarny". W latach trzydziestych był czołową postacią w polskim żeglarstwie, zainicjował wiele inicjatyw i niekwestionowanym autorytetem. Ostatni rejs na "Zawiszy Czarnym" Zaruski kończył w 1939 roku. Generał świadomie zwlekał z wyruszeniem w przygotowany na sierpień 1939 kolejny rejs. Wierny swym zasadom, postanowił nie opuszczać ojczyzny w potrzebie, choć mógł uratować i siebie, i załogę, i statek. Został aresztowany we Lwowie przez NKWD. Zapadł na cholera i zmarł w 1941, z dala od kraju, w więzieniu NKWD w miejscowości Chersoń. Jesienią 1997 z inicjatywy Związku Harcerstwa Polskiego urnę z ziemią z grobu gen. Zaruskiego sprowadzono do Polski i złożono na Starym Cmentarzu w Zakopanem. Także w 1997 r. pośmiertnie odznaczono go Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

Augustyn Krauze (1882 - 1957) pierwszy burmistrz miasta Gdyni. Urodził się 1 sierpnia 1882 r. w Pierwoszynie, gmina Kosakowo. Studia skończył we Wrocławiu i zaraz po otrzymaniu dyplomu zaczął pracować w administracji. 10 kwietnia 1926 wojewoda pomorski dr Stanisław Wachowiak mianował go komisarycznym burmistrzem miasta Gdyni. 14 grudnia 1926 został wybrany na burmistrza samorządowego. 26 października 1928 r. Rada Miejska została rozwiązana, 31 października zawieszono w czynnościach burmistrza Krauzego i wszczęto przeciw niemu postępowanie dyscyplinarne, które następnie umorzono z braku dowodów. Krauze mieszkał w Gdyni do wojny. Jeszcze za swoich rządów zaczął tu budować dom, nie wiadomo jednak gdzie i kiedy go ukończył. Po wejściu Niemców znalazł się w Warszawie, następnie w Sandomierzu, po wojnie wrócił do Gdyni. Zmarł w 1957 r.. Spoczywa na cmentarzu w Orłowie.

Taras Hryhorowicz Szewczenko (1814 - 1861) – ukraiński poeta narodowy, malarz, przedstawiciel romantyzmu. Taras Szewczenko jest również przedstawicielem literatury rosyjskiej. Urodził się w rodzinie pańszczyźnianego chłopa, po wielu przygodach zdobył formalne wykształcenie (literatura, nauki przyrodnicze). W połowie 1845 ukończył studia i wrócił na Ukrainę. Został współpracownikiem Komisji Archeograficznej, której zadaniem było badanie przeszłości Ukrainy. Na jej zlecenie odbył podróż po Wołyniu, Podolu, Kijowszczyźnie i Połtawszczyźnie w celu sporządzenia rysunków pamiątek historycznych. Podróż dała poecie możliwość bliższego poznania kraju, ludzi oraz doli wsi pańszczyźnianej. Wrażenia te znalazły odbicie w jego ówczesnej bogatej i różnorodnej twórczości poetyckiej. Karnie wcielony do wojska zaprzyjaźnił się z polskimi zesłańcami. Tworzył w skrajnie trudnych warunkach (zakaz pisania i rysowania). Wiosną 1859 zezwolono mu wyjechać na Ukrainę, lecz rychło aresztowano go i kazano pojechać do Petersburga. W Petersburgu spotkał też swoich polskich przyjaciół, Zygmunta Sierakowskiego i poetę Edwarda Witolda Żeligowskiego (Antoniego Sowę). W 1860 otrzymał tytuł członka rzeczywistego rosyjskiej Akademii Sztuk Pięknych. Zmarł 10 marca 1861, osłabiony długimi latami zesłania, wskutek poważnej choroby.

Mieczysława Pobłocka z d. Oleszak ps. "Przelotny Ptak" (1923-2009), członkini Tajnego Hufca Harcerzy, na początku 1945 r. przeniosła przez linię frontu komplet planów umocnień niemieckich wokół miasta i przekazała je dowództwu Armii Czerwonej. Plany sporządzone zostały przez harcerzy w ostatnich miesiącach wojny w ramach słynnej Akcji B-2, która pomogła Rosjanom zweryfikować atak na niemieckiego okupanta i ocalić życie wielu ludzi. Odważna harcerka ukryła plany w podwójnym dniu plecaka. Potem początkowo pociągiem, a następnie jadąc niemieckim czołgiem dotarła do mieszkania rodziców pomysłodawcy i dowódcy akcji Joachima Joachimczyka. Tam zaczekała na przyjsie wojsk radzieckich i przekazała plany.

Joachim Joachimczyk (1914 - 1981) – polski fotoreporter, żołnierz Armii Krajowej, uczestnik powstania warszawskiego. Urodzony na Kaszubach, w 1935 roku zamieszkał w Gdyni. W 1939 walczył w kampanii wrześniowej w rejonie Gór Świętokrzyskich, jako podporucznik w 16. Dywizji Piechoty. Podczas okupacji niemieckiej mieszkał w Warszawie. Posługiwał się wtedy pseudonimem "Joachim". Był fotoreporterem Referatu Fotograficznego Biura Informacji i Propagandy Armii Krajowej. W powstaniu warszawskim najczęściej fotografował w rejonie Śródmieścia. Po kapitulacji klisze i odbitki ukrył w domu przy Alei Róż, lecz po wyzwoleniu odnalazł tylko ich część. Po upadku Powstania uciekł z transportu wiozącego go do obozu. W listopadzie 1944 roku ponownie zamieszkał w Gdyni. Nawiązał kontakt z Tajnym Hufcem Harcerzy i wraz z nim zorganizował akcję B-2, polegającą na dostarczeniu Armii Czerwonej planów niemieckiej obrony Gdyni, co przyczyniło się do szybszego wyparcia Niemców z miasta w marcu 1945 r. Po wojnie skończył studia ekonomiczne i pracował jako nauczyciel w Gdańsku.

Henryk Szymański (1921 – 1981) – pseud. "Samotny Jastrząb", harcerz, pierwszy komendant Tajnego Hufca Harcerzy. Przed 1939 r. był drużynowym DH im. Ks. Stanisława Skorupki w Prywatnej Szkole Ireny Górskiej w Gdyni. Po wybuchu wojny – mając 18 lat – został komendantem Tajnego Hufca Harcerzy. 1 stycznia 1940 r. Szymański oficjalnie powołał THH do istnienia. Rozkaz wytyczył następujące kierunki działalności konspiracyjnej: bezwzględną walkę z hitleryzmem o wolność Polski aż do zwycięstwa, krzewienie patriotyzmu, utrzymanie ducha polskości i miłości do Ojczyzny, kontynuacja ideologii ZHP i dobrych tradycji tego ruchu. Pod dowództwem komendanta Szymańskiego harcerze ukryli pomnik Sienkiewicza i tablicę poświęconą Żeromskiemu, przechodząc sztandar I Morskiej Drużyny Harcerzy. Na początku 1942 r. Szymański spotkał się z Lucjanem Cyłkowskim i został członkiem komendy szarych Szeregów w Gdyni, wkrótce jednak – 26 listopada 1942 r. – aresztowało go gestapo i po okrutnym śledztwie przesłało do obozu Stutthof. Przeżył, w marcu 1945 r. uciekł w Wejherowie z tzw. „Marszu Śmierci”. W latach 1945- 1948 był komendantem Morskiego Rejonu Harcerzy, potem Hufca Harcerzy w Gdyni. W latach 1956-1957 razem z H. Reglinskim reaktywował gdyńskie harcerstwo. Przeniesiony następnie do Komendy Chorągwi Gdańskiej, pracował w Towarzystwie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży. Zmarł 11 października 1981 r., pochowany został w nowej Alei Zasłużonych na Cmentarzu Witomińskim.

Janka Bryl (1922 – 2006) urodził się w Odessie. Ukończył szkołę powszechną i pracował w gospodarstwie rodziców. W marcu 1939 r. został powołany do służby wojskowej – do piechoty morskiej w Gdyni. We wrześniu 1939 r. walczył o Gdynię na Oksywiu i w Babich Dołach. Dostał się do obozu jenieckiego, skąd uciekł do domu jesienią 1941 r. Od października 1944 r. mieszkał w Mińsku (Białoruś), gdzie zmarł 25 lipca 2006 r. Był autorem wielu powieści i opowiadań, przetłumaczonych na język polski. Po wojnie kilkakrotnie gościł w Gdyni: Przyjaźnił się z polskimi literatami i tłumaczami. Na język białoruski tłumaczył utwory m.in.: Elizy Orzeszkowej, Marii Konopnickiej, Bolesława Prusa, Tadeusza Różewicza, Juliana Kawalca, Jarosława Iwaszkiewicza, Sławomira Mrożka, Wiktora Woroszyłskiego, Tadeusza Konwickiego, Kazimierza Orłosia, Wojciecha Żukrowskiego.

Wiesława Kwiatkowska, (1936 - 2006) – dziennikarka polska, autorka książek o Gdyni, działaczka opozycji. Była córką robotnika portowego. W czasie II wojny światowej wysiedlona, po wojnie powróciła do Gdyni. Ukończyła filologię polską na Uniwersytecie Gdańskim. W latach 1980-1981 pracowała w sekcji historycznej Zarządu Regionu "Solidarności" w Gdańsku, zbierając materiały dotyczące wydarzeń Grudnia 1970 na Wybrzeżu. Po wprowadzeniu stanu wojennego została aresztowana i skazana przez Sąd Marynarki Wojennej w Gdyni na 5 lat więzienia. Wyszła na wolność w marcu 1983 po złagodzeniu kary przez Najwyższą Izbę Wojskową. Współpracowała z wydawnictwami podziemnymi oraz kapelanem "Solidarności" ks. Hilarym Jastakiem, w 1986 nakładem archiwum "Solidarności" wydała książkę *Grudzień 1970 w Gdyni*. Rok później została przewencyjnie zatrzymana razem z grupą opozycjonistów w czasie wizyty Jana Pawła II w Gdyni. Po 1989 pracowała w "Tygodniku Gdańskim" i gdyńskim oddziale "Dziennika Bałtyckiego". Opublikowała m.in. wywiad-rzekę z Andrzejem Gwiazdą *Gwiazda miałeś rację* (1990), a także kilka książek poświęconych Gdyni – *Grudniowa apokalipsa* (1993), *Są wśród nas* (2000, z Izabellą Greczanik-Filipp, o gdyńskich pomnikach), *Gdyńskie cmentarze. O twórcach miasta, portu i floty* (2003, z córką Małgorzatą Sokołowską), *Encyklopedia Gdyni* (2006, z Małgorzatą Sokołowską i Izabellą Greczanik-Filipp). W lutym 2002 otrzymała medal Rady Miasta Gdyni im. Eugeniusza Kwiatkowskiego "Za wybitne zasługi dla Gdyni".

Leon Kąkol (1898 -1976). Na kształtowanie się jego osobowości oprócz wiary, rodziny i doświadczeń osobistych, mieli wpływ tacy ludzie jak Antoni Abraham, walczący o polskość Kaszub. W 1917 r. jak wielu Polaków został wcielony do armii niemieckiej. Walczył pod Verdun i Leou. Kiedy od 1918 r. kształtowało się państwo polskie, Leon Kąkol postanowił przyłączyć się do walki o wolną Polskę. Chciał walczyć w Powstaniu Wielkopolskim 1918-1919. W czasie próby przedostania się do Poznania został aresztowany przez Niemców, następnie osądzony w Gdańsku i osadzony w więzieniu w Grudziądzu. Po wyjściu z więzienia 17 lutego 1920 r. ochotniczo wstąpił do armii polskiej. Brał udział w wojnie z bolszewikami w 1920 r. oraz w Bitwie Warszawskiej. Został ranny 19 września 1920 r. Po wyjściu ze szpitala skierowany na kurs podoficerski, następnie został kierownikiem oświaty w kompani pułku strzeleckiego. Postanowił zostać nauczycielem – pedagogiem. W 1922 r. w stopniu podporucznika wystąpił z wojska. Pierwszą pracę w szkolnictwie otrzymał w niewielkiej szkółce wiejskiej w Staniszewie. W 1926 r. zdał maturę w seminarium nauczycielskim w Toruniu. Kształcił się dalej i ukończył wyższy kurs nauczycielski w Warszawie i Poznaniu. W 1929 r. rozpoczął pracę w szkole powszechnej w Grzybnie koło Kartuz. W 1938 r. przeniósł się do Gdyni i podjął pracę w Szkole Podstawowej Nr 9 na Cisowej. Napaść Niemiec na Polskę 1 września 1939 r. zastała go bez przydziału mobilizacyjnego, dlatego 2 września 1939 r. zgłasza się jako ochotnik do wojska. Otrzymał przydział do Dowództwa Lądowej Obrony Wybrzeża, jako oficer łącznikowy pozostający w bezpośredniej dyspozycji dowódcy LOW, płk Stanisława Dąbka. Przeniósł z narażeniem własnego życia w trudnych warunkach ostatni rozkaz płk Dąbka. Należał do tych, którzy ostatni złożyli broń. W dalszym okresie wojny przebywał jako jeńiec wojenny w obozach. Ukończył w oflagu wyższe studia pedagogiczno-społeczne. Po oswobodzeniu został przydzielony do dywizji generała Stanisława Maczka. Otrzymał awans na porucznika. W 1946 r. wrócił do kraju. W kraju podjął ponownie służbę w szkolnictwie początkowo w Szkole Podstawowej Nr 9, następnie został nauczycielem, a od 1 maja 1950 r. kierownikiem Szkoły Podstawowej Nr 2 przy ulicy Leśnej, obecnie Wolności. Jako nauczyciel geografii i kierownik poświęcił się całkowicie służbie szkole. W 1954 r. z przyczyn politycznych przestał być kierownikiem szkoły, 1 stycznia 1957 roku powrócił na funkcję kierownika Szkoły Podstawowej Nr 2 i sprawował ją do 1968 r.

Benedykt Porożyński (1909-1945)– komendant Morskiego Rejonu Harcerzy w Gdyni, założyciel struktury Szarych Szeregów na Pomorzu. W 1920 r. rozpoczął naukę w Gimnazjum Męskim i tu zetknął się z harcerstwem, które stało się jego życiową pasją – już jako osiemnastolatek prowadził w 1926 r. samodzielny obóz na Polance Redłowskiej. W 1929 r. za jego namową matka osiedliła się w Gdyni. Należał do I Akademickiej Drużyny Harcerzy i tam otrzymał stopień podharcmistra. W 1933 r. skończył studia, odbył roczną służbę wojskową i zamieszkał w Gdyni. W 1935 r. przejął od hm. Bolesława Polkowskiego obowiązki komendanta Hufca Morskiego i zaczął kłaść nacisk na intensywne szkolenie obronne. W 1938 r. przeformował Hufiec Morski w Morski Rejon Harcerzy. W sierpniu 1939 r. ppor. Porożyński został zmobilizowany, przekazał obowiązki hm. Lucjanowi Cyłkowskiemu i poszedł na front. Walczył na Kielecczyźnie i Lubelszczyźnie, uczestniczył w obronie Lwowa, a po zajęciu miasta przez Rosjan włączył się w działalność konspiracyjną. W styczniu 1940 roku przedostał się do Warszawy. Zaoopatrzony w fałszywe papiery wyruszył organizować Szare Szeregi na Pomorzu. W maju 1940 r. dotarł do Gdyni. Gdynia miała odtąd odgrywać ważną rolę ze względu na rosnące znaczenie tego miasta w planach powstańczych KG ZWZ oraz na jej położenie komunikacyjne. W 1941 r. Porożyński został włączony do organizacji „Alfa”, skupiającej oficerów marynarki wojennej i handlowej. W 1942 r. po włączeniu „Alfy” do AK i powstaniu na jej bazie Wydziału Marynarki KG AK jego działalność została zaktywizowana. Uczestniczył w tworzeniu sieci łączności w wywiadu morskiego. 20 sierpnia uciekł z kotła, założonego przez gestapo w lokalu kontaktowym w Warszawie. Został zatrzymany 19 lipca 1943 r. w

Mińsku Mazowieckim na zlecenie Gestapo w Gdańsku. Po wstępnym przesłuchaniu przewieziono go do Warszawy i osadzono na Pawiaku. 1 listopada 1943 r. został osadzony w obozie Stutthof. W trakcie „Marszu Śmierci” umożliwiono mu ucieczkę, jednak nie skorzystał, bo opiekował się chorym na tyfus bratem Czesławem. 12 marca 1945 r. Odnaleziono ich obydwu w Rybnie. Czesław już nie żył, a Benedykt był bliski śmierci. Mimo troskliwej opieki zmarł 18 marca 1945 r. Na Cmentarz Witominski został przeniesiony rok później.

Antanas Baranauskas, pol. **Antoni Baranowski** (1835 - 1902) - biskup katolicki i litewski poeta. Urodził się w litewskiej rodzinie chłopskiej. Po ukończeniu szkoły parafialnej oraz szkoły kancelistów (1851-1853) pracował jako pisarz gminny w kilku miejscowościach. W tym czasie zetknął się z pisarką Karoliną Proniewską (Praniauskaite), dzięki której zafascynował się polską literaturą, zwłaszcza twórczością Adama Mickiewicza. Podobno znał na pamięć całego Pana Tadeusza i Konrada Wallenroda. Dzięki staraniom rodziny Proniewskich, Baranauskas w 1856 r. dostał się do seminarium duchownego diecezji żmudzkiej w Worniach. Podczas nauki w seminarium objawił się jego talent poetycki. Młody ksiądz-poeta zwrócił uwagę biskupa żmudzkiego Motiejusa Valančusa (Macieja Wołonczewskiego), który wysłał go na dalsze studia w Akademii Duchownej w Petersburgu. Tu powstawały kolejne utwory oraz liczne pieśni religijne. Baranauskas ukończył Akademię w 1862 r., następnie studiował też w Monachium i Rzymie. W 1866 r. został profesorem seminarium w Worniach. W roku 1884 mianowano go biskupem sufraganiem diecezji żmudzkiej. Stopniowo odchodził od twórczości poetyckiej na rzecz zgłębiania tajników językoznawstwa, matematyki i etnografii Litwy. Dostojnie krytycznie oceniał nawoływania działaczy litewskiego odrodzenia narodowego do wypierania polskość z Litwy. Niechętnie przyjmował także objawiające się tendencje do gloryfikowania czasów przedchrześcijańskich. Uznawał trwałe charakter kulturalnych i politycznych związków polsko-litewskich, manifestował przywiązanie do tradycji. Stał się jedną z postaci litewskich polonofilów, którzy nawiązywali do dzieła pięciowiekowej unii polsko-litewskiej. Był zdania, iż litewskość w wymiarze języka i świadomości nie koliduje z poczuciem przynależności do szerzej rozumianej wspólnoty z Polakami. Przeciwstawiał się postawom nacjonalistycznym zarówno ze strony Polaków, jak i Litwinów. Coraz chętniej używał też polskiego brzmienia imienia i nazwiska - Antoni Baranowski. Kiedy w 1897 r. został biskupem sejneńskim, podczas ingresu przemówił do wiernych po polsku i po litewsku. Zrobiło to ogromne wrażenie, ponieważ, mimo iż diecezja była mieszana językowo, od wielu lat zarządzeniem władz kościelnych nie używano tu języka litewskiego do kazań i pieśni. Nowy biskup zalecał posługiwanie się obydwoma językami, w zależności od potrzeb i woli parafian. Osobiście tworzył cykl pieśni religijnych w języku litewskim, rozpoczął tłumaczenie na ten język także Pisma Świętego, uznając iż rodacy powinni poznawać zasady wiary we własnej mowie. Starał się łagodzić pojawiające się w diecezji napięcia między Polakami a Litwinami. Nie zaniedbywał studiów matematycznych i lingwistycznych. Stworzył pierwsze terminy matematyczne i gramatyczne w języku litewskim. Zmarł nagle 26 listopada 1902 r. Został pochowany w sejneńskiej katedrze.

Janka Bielak uważana za ambasadora morskiej i żeglarskiej Polski. Ciesząc się powszechnym uznaniem i szacunkiem, była przez ponad trzydzieści lat jednym z najbardziej wpływowych działaczy Sail Training Association i jego różnych struktur organizacyjnych tj. International Sail Training Association i Sail Training International. Czynnice uczestniczyła w organizacji „Cutty Sark Tall Ships’ Races” oraz „The Tall Ships’ Races”. To właśnie dzięki jej staraniom Gdynia otrzymała prawo do organizacji regat w 1974 r. Ponadto czynnie wspierała starania Gdyni w ubieganiu się o prawo do organizacji kolejnej edycji regat „Cutty Sark Tall Ships’ Races” w 1992 r. W dniu 15 sierpnia 2001 r., na wniosek Marynarki Wojennej RP, została odznaczona przez Prezydenta RP Krzyżem Oficerskim „Polonia Restituta”. Była jedyną osobą cywilną i jedyną kobietą, która została uhonorowana tym odznaczeniem. Uznając zasługi w promowaniu międzynarodowej integracji, Sail Training International ustanowił w 2005 r. medal jej imienia – „The Janka Bielak Medal”. Jest on nadawany za wybitne zasługi dla międzynarodowej przyjaźni i zrozumienia poprzez szkolenie żeglarskie. Zmarła w styczniu 2009.

Edmund Śmierchalski (1923 – 1981) – instruktor harcerski, komendant THH pseud. „Morski Orzeł”. Chodził do szkoły podstawowej nr 2 przy ul. Leśnej i tu w 1936 r. wstąpił do harcerstwa. Do utworzonego po wybuchu wojny Tajnego Hufca Harcerzy przystąpił w styczniu 1940 r., gdy skończył 16 lat: a w 1943 r. został komendantem. Pod komendą E. Śmierchalskiego THH wszedł w strukturę AK, a także przeprowadzona została akcja „B-1” (zdobycie planów portu gdyńskiego i przekazanie ich aliantom) i „B-2” (wykrycie stanowisk niemieckich, naniesienie ich na plan i przekazanie Armii Czerwonej). Do THH należeli także jego bracia (Hipolit, Alfons, i Lech). Po wojnie pracował w firmie „Baltika” – późniejsza Agencja Morska – aż do emerytury. Odznaczony był Krzyżem AK, Krzyżem Walecznych, Krzyżem Partyzanckim, Krzyżem za zasługi dla ZHP. Zmarł 1 października 2001 r., spoczywa na Cmentarzu Witomińskim.

Komandor **Franciszek Kubacki** (1922 – 2008). Jako niespełna siedemnastoletni uczeń gimnazjum, 1 września 1939 roku wstąpił na ochotnika w szeregi Wojska Polskiego – Łądowej Obrony Wybrzeża, która pod dowództwem płk Stanisława Dąbka otrzymała zadanie obrony Gdyni. Po umundurowaniu i kilkudniowym przeszkoleniu został wraz z grupą zmobilizowanych skierowany na front. Brał udział w walkach pod Gdynią, w rejonie Kazimierza, Mostów, Mechelinek, Kosakowa, Suchego Dworu, Dębogórza, Pierwoszyzna i Babich Dołów. Dostał się do niewoli 19 września 1939 roku. Do końca 1940 roku przebywał w Stalagu II D w Stargardzie Szczecińskim. Następnie został skierowany do pracy na roli u indywidualnego gospodarza, a w roku 1942 do kopalni węgla kamiennego w Gelsen Kirchen w Westfalii. Katorżnicza praca i bardzo złe warunki skłoniły go do ucieczki. Po licznych przygodach dotarł do Wiednia. Na początku czerwca 1945 roku, powrócił do Polski i natychmiast zgłosił się do Rejonowej Komisji Uzupelnień. Został skierowany do Oficerskiej Szkoły Piechoty nr 1, którą ukończył z wyróżnieniem w roku 1948. Został mianowany dowódcą plutonu, potem kompanii, a następnie, w latach 1951 – 53 starszym wykładowcą taktyki. Od października 1953 roku pracował w redakcji „Żołnierza Wolności”. W czerwcu 1954 został starszym pomocnikiem Szefa Zarządu Wydawnictw i Druków Wojskowych w Warszawie. 7 kwietnia 1965 roku powierzono mu stanowisko dyrektora Wojskowej Drukarni w Gdyni. W 1980 roku przeszedł w stan spoczynku. Zaangażował się w działalność społeczną, zwłaszcza kombatancką i wśród byłych żołnierzy zawodowych. Był cenionym lektorem i wychowawcą młodzieży szkolnej i licealnej. Współpracował z Ligą Obrony Kraju i Związkiem Harcerstwa Polskiego.

Bolesław Polkowski (1900-1989) – satyryk, działacz społeczny, żołnierz, zapalony turysta, wykładowca, gawędziarz. Jako 18 letni chłopak służył w armii rosyjskiej na froncie galicyjskim, a w Polsce niepodległej odbył w latach 1919-1920 kampanię na froncie poleskim i warszawskim w czasie wojny bolszewickiej. Studia w Wyższej Szkole Handlowej ukończył w 1927 r. W latach 1930-1933 pracował w Głównym Urzędzie Statystycznym, po czym przybył do Gdyni, gdzie objął stanowisko kierownika Biura Statystycznego w Komisariacie Rządu. Zorganizował tu od podstaw statystykę miasta oraz zainicjował w latach 1933-1939 pięć kolejnych edycji „Rocznika Statystycznego Gdyni”. Do jego poza zawodowych pasji należało harcerstwo i turystyka. Członkiem ZHP został już w 1917 r. Zamieszkawszy w Gdyni Polkowski został komendantem hufca ZHP. Organizował m. in. sztafetę kolarską z Gdyni do Warszawy, która dostarczyła prezydentowi Mościckiemu wodę morską z Bałtyku przewiezioną w wozie ozdobionym wzorem kaszubskim. Na stanowisku komendanta zastąpił Polkowskiego benedykt Porożyński, a on sam zogniskował swe zainteresowania w Harcerskim Ośrodku Morskim, biorąc udział w rejsach z harcerzami na „Zawiszy Czarnym” pod dowództwem gen. Mariusza Zaruskiego. Z kolei jako turysta przwędrował Polskę wzdłuż i wszerz. W 1934 r. został prezesem oddziału PTTK w Gdyni. Organizował wycieczki po Kaszubach i brzegiem morza. We wrześniu 1939 r. walczył w obronie Gdyni, w stopniu porucznika dowodził kompanią ciężkich karabinów maszynowych I Gdynskiego Batalionu Obrony Narodowej. Ciężko ranny 9 września został przewieziony do szpitala i stamtąd wzięty do niewoli, do końca wojny przebywał w obozie Murnau. Do Gdyni wrócił w 1948 r. i podjął pracę w Gdańskim Urzędzie Morskim oraz jako profesor w Wyższej Szkole Handlu Morskiego w Sopocie, gdzie pracował do 1951r. W ramach stalinowskich czystek został odsunięty od pracy naukowej i do 1956 r. pracował w Centrali Drzewnej „Paged”. W maju 1956 r. objął stanowisko samodzielnego pracownika w Instytucie Morskim. Efektem pracy Polkowskiego był „Morski Rocznik Statystyczny”, zawierający dane dotyczące rozwoju polskiej gospodarki morskiej od 1920 do 1959r. W 1972 r. przeszedł na emeryturę, ale nadal był bardzo aktywny jako działacz związany z harcerstwem, żeglarstwem i muzealnictwem. Był zamiłowanym popularyzatorem wiedzy i gawędziarzem. Zmarł 24 maja 1989 r., pochowany został na cmentarzu Witomińskim.

*Przewodniczący Komisji
Andrzej Kieszek*